

UNIVERSAL DECLARATION OF HUMAN RIGHTS

ကမ္ဘာလူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်း

ခေါ်ပိုင်ခပ်၊ ပုခင်းတၢ၊ ဂုခင်းမိုင်းလံးလွင်းလံးတၢင်း

**RAOUL
WALLENBERG
INSTITUTE**

UNIVERSAL DECLARATION OF HUMAN RIGHTS

ကမ္ဘာ့လူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်း

ခေးပိုခင်ခင်၊ ပုခင်းတု၊ ဂူခင်းမိုင်းလုံးလွင်းလုံးတင်း

“ခေးပိုခမ်ခါပ်,ပုခမ်းတၢ,ဂူခမ်းခွ်းလုမ်းဟ့ၤလံးလွင်းလံးတၢင်း”

စွမ်းခမ်း

မိုဝ်း 1၃၁၈ ခိး လိုခမ်တီ,လိခမ်,ပၤ, (10)ဝမ်းခခေၣ်
ဇံာ်,ဂူလုၤသမၢ်ဂလို,လၢ,ခမ်,ဂူးထိုဝ်ဂူးပိုင် လံးမမ်းမခမ်း
ပိုခမ်ခါပ်, စ့ၤ ပုခမ်းတၢဂူခမ်းခွ်းလုမ်းဟ့ၤလံးလွင်းလံးတၢင်းခခေၣ်ခး။
လွင်းတၢင်းကခမ်တီမ်ထူခမ်းခိးတုမွၢ်;လၢတံး;ခခေၣ်တီ;ခေးလိဂ်;
ဇံာ်,တၢင်းလင်ခး။

ဝံးသေဂီတံးသၢင်းလွင်းပိုခမ်းမိုင်းယဝ်ဇံာ်,ဂူလုၤသမၢ်ဂလို,
လၢ,ခမ်, ဂူးထိုဝ်ဂူးပိုင်ကၢင်,လံးလွ်ဂူးဂူခမ်းခွ်းမူ,လုမ်းသပ်းလိင်းခခေ
လွင်းခေးပိုခမ်ခါပ်, ဂူးဂူခမ်းခွ်းဝါခမ်းခွ်းမိုင်း ဂူးတီ;ဂူးဂိုဝ်,
လံးဂူလိင်းဂုခမ်လိင်း ဂူးကခမ်,လူ ခမ်,ပိုင်ပေးတေပွင်,လှ်
ယဝ်သေ တေလံးကပ်ဗိုခမ်လိဂ်;ခေးပိုခမ်ခါပ်, လိဂ်,ခေပခမ်ပး
ကခမ်လမ်,လွင်းခိးလုဂ်;ဂီခမ်းခလး ဂူခမ်းလုမ်းဇံာ်,ပံးပိုင်,လုၤ,ခပ်
လူဝ်,ဂူလူဝ်,ပွင်,လှ်ကခမ်ဝးဝါခမ်းမိုင်း ကိုဝ်.တိုင်းလံးဂေးယဝ်၊
တေကမ်,လံးလိဂ်,ခေခမ်ကခမ်လံးယွခမ်းပွင်,ခပ်,ဝံလွင်းတၢင်း
လိုဝ်ခမ်ခမ်ခး။

စွမ်းပိုင်;ထိုဝ်ခခေၣ် ဂေး,မသျိုခမ်,ပုခမ်းတၢ,တေလံး
လွင်းလံးတၢင်း ဂူခမ်းခွ်းထိုင်းမိုင်းဟွမ်ဂူမ်းကင်,လံးကပ်ခေး
ပိုခမ်ခါပ်,ဇံာ်,ကင်းဂလိုတံး;ပိုခမ်,တီမ်း;ဇံာ်တံးသေပိုခမ်ခေးခေးဂေး။

ပုခမ်းတၢ,ဂူခမ်းမိုင်းဟွမ်ဂူမ်း(မျခမ်,မၤ,)လံးလွင်းလံးတၢင်း
201၈ လိုခမ်ကေ,ပရၢ,(12)ဝါခမ်း

ခေးပိုခင်ခါဝ်,ပုခင်းတၢ,ဂူခင်းမိုင်းလံးလွင်းလံးတၢင်း

ငဝ်းစတ,

တီးခင်းလုမ်း;ဗဟုခုံလွင်း;တၢင်းလွတ်းလိဝ်း;လွင်း;ဗီင်,ဝီင်း; လွင်း; တၢင်းဂတ်းယီခင်ခုံမခင်းပီခင်ငဝ်းဂုတ်း;ပုခင်းတၢ, ဂူခင်းဂှင်း တၢင်းမူတ်း လီမ်မိုဝ်းဂိုတ်း;ပုးမး လိုဝ်ခင်,ခင်,သိက်;ခၢ,ခလး; လွင်း;ဗီင်,ဝီင်းဂခင်ခုံ ပီခင်လွင်း;တၢင်းကခင်လံးမဂ်းမခင်း;ဝံ ကခင်တေပၢဂ်း;ပီတ်းကမ်,လံး;ခခေန် ခလး;သင်-

ဗဟုကခင်ကမ်ခဝ်ယမ်ကမ်,ဝံဂုး;ခခင်ယူ,မိုခင်ခင်,ကမ်,ဂူကမ်ဂုခင် လူလံးလွင်း,ဗဟုခင်းလီဗဟုခင်းလၢ. ဂူခင်းမိုင်း ကမ်,မေၤဂူခင်ဂုခင်ထိုင် လွင်းလီ ဂွပ်းပိုဝ်း;ယၢမ်းမီးဂူခင်းဂှင်္ဂံ! မိုက်;လိုင်: လိုဝ်ခခင်ခလး; လင်,လံး;ထုဂ်းခေးပိုခင်ခါဝ်,ယိုင်းကၢခင်းဂှ်း;ခိုခင်းယံ,မို,သုင် ပုခင်းတၢ,ဂူခင်းခင်းလုမ်း; ပုခင်းလွတ်းလွင်း;တုဂ်ယၢဂ်း;လွင်း;ဂုဝ်ခဂုခလး;ဂှ်းမီး လွင်း;တၢင်း ယုမ်,ယမ်, လွတ်းလိဝ်း;ဂှ်း;မီးလွင်း;တၢင်းလၢတ်း;ကွဂ်, မွဂ်,ခခလံး; လွတ်းလွတ်း;လိဝ်းလိဝ်း ခလး;သင်-

တေလံး;ယိပ်းတိုဝ်းပဂ်းပိုင်မံးမီးဂီတ်,ခခ,ပခင်ယၢ,ဂှ်းဂူခင်းကမ်, ဂိုတ်းလွမ်းတရး;ခဝ်လွံတိုဝ်းကၢမ်းခတ်း;သေခီခီဂ်းတိုင်ခလး; ယၢ,ဂှ်းလံး;ပီခင် လွင်တၢင်းလုဂ်း;ခိုခင်ကူခင်မေး;

ပုခင်းတၢ,ဂူခင်းမိုင်းခိုင်;ခလး;မိုင်းခိုင်;ဂှ်း;မီးလွင်း;တၢင်း မေၤဂပ်း;သိုပ်, မိုတ်း;ဂိုဝ်းဂခင်ခလး;သင်-

ဂူခင်းဝၢခင်း;ဂူခင်းမိုင်း;ဗဟု;ခဝ်;မူ,လုမ်း;ဂူလသမဂ်ဂခဝ်လံး;ခၢမ်, ပတီ,လုခင်,သေမီး;ခွၢမ်းမဂ်းမခင်း;ဝံဂခင်ထိုင်;ဝုး; ပုခင်းတၢ, လုဂ်း;ပၢခင် ဂူခင်းဂှင်း တေမီးလွင်း;တၢင်း;ခိုခင်း;သၢင့်ခိုခင်း;သုင် လီမ်ယိင်းလီမ်လံး;

တေလံးမီးလွင်းတၢင်းဃီင်၊ပီင်းဂခမ် တေလံးဂုခမ်ထိုင်ဂုင်၊သိန်းခ၊ဗလး
လူင်၊မေ၊ပုံဂးခခမ်ခိုင်ဂခမ်၊ဌ်းမီးလွင်းတၢင်းယုမ်၊ယမ်ဂခမ်ဗလးသင်-

ပုခမ်းတၢပတ်းပိုခမ်ဂုခမ်းခင်းလုမ်းဃု၊ လံးလွင်းတၢင်းလွတ်း၊ လီဝ်း၊
လံးလွင်းဃီင်၊ပီင်းသေ၊လံးယု၊ဂတ်းဂတ်းယီခမ်ယီခမ်ယဝ်၊ဌ်းမီး တၢင်းလွင်း
ခိုခမ်းယု၊မ့်၊သုင် ဌ်းမီးခမ်လုံခေပုံခေပုံယမ်ယမ်သေ ဂှိတ်း လွမ်း
ပဂ်းပိုင်ခခမ်၊ ဃီဝါခမ်း၊မိုင်းကခမ်ခပ်၊ခင်းလုမ်းဂုလသမဂ်ဂ
လံးဂုမ်းဂွမ်းဂခမ်တင်းလုမ်း ဂုလသမဂ်ဂသေ ပခမ်ခေးမခမ်းဂီခမ်၊
ဂွမ်းမဂ်းမခမ်း၊ကခမ်လမ်၊လွင်း၊ ခခမ်ဗလးသင်-

ဂုခမ်းဂူးဂေးဂေး၊ ဂူးမူ၊ ဂူးလုမ်းတေလံးကွခမ်ဂခမ်သု၊လုံလွင်း
လိန်းပိုခမ်ခပ်၊ခေပုံသေ၊သေ၊ဌ်းဂုခမ်းတၢင်းပတ်းပိုခမ်ကခမ်မီးခင်းဂမ်၊ဃ၊
တေလံးဂှိတ်းလွမ်းခေပုံခေပုံယမ်ယမ်။ဌ်းမီးတင်းဂူတင်းဂုခမ်ကခမ်
ဂပ်းဂံ၊လုလုးလွင်းတၢင်းခေ တေလံးခတ်းလုံသွခမ်ဂခမ်ဗလးသင်၊
ဂူးမူ၊လုမ်းဂူးတိုင်း၊ဂူးမိုင်း ကခမ်ခပ်၊လုမ်းဂုလသမဂ်ဂဗလးဃု၊မီးတင်း
ကၢမ်းခတ်းလုမ်းခေဂး၊ပီခမ်ဂုခမ်းဝခမ်း၊ဂုခမ်းမိုင်းဂူးဂေးတေလံးယွမ်းဂုပုံ
သေဗလးလုံတိုင်းဂု၊ခွင်း၊ခွင်း၊ပေးတူပ်းလုဂ်းဂု၊ လွမ်းလုလုး
လွင်းတၢင်းလွတ်း၊လီဝ်းကခမ်ခေ ယိုင်းကခမ်းဌ်းမီးလွင်းခိုခမ်းယု၊မ့်၊သုင်
ဌ်းဂူးမိုင်းဂူးတီးလံးထုပ်းလွင်းကွင်၊ဗပု ပီခမ်တီး၊လီယိုင်းဂပ်းဂံ၊
လုလုးဂူးဂေးဌ်းဂွမ်းဂခမ်ခိုခမ်ပွင်ဂု၊ မူ၊လုမ်းဂုလသမဂ်ဂလု၊လု၊ခမ်၊
ဂူးလွင်းလွင်းလင်၊လံးကပ်လိန်းပိုခမ်ဃပ်၊ပုခမ်းတၢ၊လွင်းတၢင်းလွတ်း၊လီဝ်း
ဂုခမ်းခင်းလုဂ်းလံးပိုခမ်ခပ်၊မွဂ်၊လၢတ်းဂု၊ခေင်၊ခေခးဂေး။

တွဲခင်း(၁)

ဂူခင်းဂှ်းဂူးဂျေးခွံလံးဂိုတ်,မးလွတ်;လွတ်;လိင်းလိင်းမီးဂုင်,သိတ်;
ခါ, မီးလွင်းတၢင်းဃီင်,ပိင်းဂခင်းလး; လူဝ်,လံးမီးလွင်းတၢင်းဂူခင်းခွပ်;လီ
လူဝ်မေုလိတ်,ဗး လွင်းဃိတ်;လွင်းထုဂ်,ဂျေးခိုင်;လးဂျေးခိုင်;
ထုဂ်,လီလံးဂှ်ဂခင်း မိုခင်းခင်ပိးကွတ်,ခွင့်ပိခင်းခါးဂျေး။

တွဲခင်း(?)

ဂူခင်းဂူးမိုင်းဂူးလင်းခိုင်း ကမ်,ဝါး ပီခင်းယိင်းဂိုဝ်၊လံးဂိုဝ်
ဂျေးယဝ်၊တေကမ်,လံးလိတ်,ဗး ခိုင်ခပ်၊ခိုင်လမ်း၊တေကမ်,လံးလိတ်,ဗး
ဂူခင်းဃါခင်း၊ဂူခင်းမီးလး; လခင်းသုင်လခင်းတိမ်,ပးတင်းလွင်း;
ခင်ပုယမ်ဗေု,သါ၊ ဂူးဂျေးမီးလွင်းတၢင်းတၢ၊တေလံးဂှ်ဂပ်လွင်းဃီင်,ပိင်း
လး; လွင်းတၢင်းလွတ်;လိင်း လိုဝ်ခင်း, ကခင်းပိုခင်းခါဝ်,ဝိုခင်းခါး။
လိုဝ်သေခခင်း ပေးတေတူလ်းတီးယူ,လီ;သင်းသင်ဝါးပီခင်းတီး;
ဂူခင်းသေဂျေးဂျေးယူ,လွမ်းလူလ်းတီးပူ,မွခင်းဂှ်းခပ်ယူ,မးလွတ်;လွတ်;
လိင်းလိင်းဂျေးယဝ်၊ကမ်,ခခင်း ပီခင်းတီးလိခင်းကခင်း ဂူလသမဂ်ဂခပ်တူလ်း;
လူလွမ်းဂျေးယဝ်၊ကမ်,ခခင်း ပီခင်းတီးကခင်းတူဝ်လင်း; ဂပ်,ကမ်,လင်းလွ
ကမ်းခင်းတီးကပ်ပိုင်,လံးလွတ်;လွတ်;လိင်းလိင်းဂျေးယဝ်၊ လံးယူ,တီးလိခင်း
ကခင်းမီးတီးကမ်းခင်းတီး;ဗူးမီးကမ်းခင်းတီးဂှ်းဂှ်းဝိုဂျေးယဝ်ကခင်း
ဂင်းဂံ၊လူလ်းလွင်းဝါခင်းမိုင်းခပ်ခခင်း၊ပုခင်းတၢ၊တေကပ်ပင်း ပိုင်,
တိင်းတတ်;ခင်း၊တေကမ်,လံးကပ်တင်းလွင်း;လခင်းဂူးမိုင်းမိုင်းခခင်း
မးလိတ်,ဗး။

တွဲခင်း(၂)

ဂူခင်းဂှ်းဂူးဂျေးခွံ တေလံးမီးလွင်းတၢင်းဂူမ်းလူမ်း၊လွင်း;
တၢင်းလွတ်;လိင်းလး;တေလံးမီးသံလွံသိုဝ်,ယူ,ဂျေးလံးထိုင်;တၢင်း ဂိုင်ယူ,။

တွဲခင်း(၈)

တေကမ်၊လံးကပ်ဗွံဂြိုတ်းပိခင်ခိးခးဗလးဂူခင်းလွံ။တေလံး
ဂြာမ်းသီးဝံလွင်းတၢင်းကခင်ဂျဲခံၤဂူခင်းသေကပ်ဂြိုတ်းပိခင်ခိးခးဗလး
ကခင်ကပ်ဂြိုတ်းပိခင်ဂူခင်းလွံခခေခံ။

တွဲခင်း(၉)

ကခင်ပိခင်လွင်းပခင်တၢမ်၊တၢင်းဗိတ်းလူလုးကခင်ကမ်၊မီးလွံ ဂူခင်း၊
ဂြိုတ်းလွင်းတၢင်းဂွံဂ်ဂျံးမိုတ်းလှိုင်း ဗပုဂ်ခင်ပိုခင်း၊ဂြိုတ်းဂျးသရေ၊ပိုခင်း၊လူခခေခံ
တိုခင်းတေကမ်၊လံးဂြိုတ်း။

တွဲခင်း(၁၀)

မီးလွင်းတၢင်းမဂ်းမခင်းဝံပုခင်းတၢ၊ဂူခင်းဂှ်းဂေၤတီးလွံကမ်၊ ဝးမီး
လွင်းတၢင်းဂြိုတ်းလွမ်းခင်၊ပဂ်းပိုင်မံၤမီးလံးယူ၊ယဝံ။

တွဲခင်း(၁၁)

ပုခင်းတၢ၊ဂူခင်းဂှ်းတင်းမူတ်းလွင်းပဂ်းပိုင်ခံမီးဝံဗိင်ပိင်းဂခင်ယူ၊
ပဂ်းပိုင်ခံဂူလုးပိခင်လွင်းဂိတ်းခခတူလုးလူလွမ်ပခင်၊ကမ်၊လှိုင်းလခေခံတိမ်၊
လခေခံသုင်သင်။မီးလွင်းတၢင်းလံးဂှ်းကပ်လွင်းကခင်ခမ်းဂှ်းတူလုးလူလွမ်
ပခင်မိုခင်ဂခင်ယူ။

တွဲခင်း(၁၂)

ပုခင်းတၢ၊ဂူခင်းဂူဂေၤ ကခင်လံးဂှ်းခါမ်၊ပဂ်းပိုင်မံၤမီးလွမ်း
လူလုးပိုင်ဂင်၊မခင်းမီးဝံခခေခံ ပေးဝးလံးလုးတင်းပိုခင်း၊ယူလိင်ဂြိုတ်း
ဂျံးပိတ်း ခံဗုးဂူခင်းဂေၤခခေခံတေလံးဂှ်းကပ်လွင်းတၢင်းတီးလူမ်း
ထတ်းသိခင်တိတ်း တတ်းပခင်ကခင်ခပ်ထုဂ်၊လီလံးခခေခံခး။

မီးလွင်းလံးလတ်းဂှမ်းဗလးကမ်၊ပီခင်ဂှိတ်းခမ်၊
တေကမ်၊လံးဂှပ်ခမ်၊တၢပ်၊တင်းခင်းခေ၊လှိုဝ် သေထုဂ်၊
လံးဂှပ်တၢပ်၊တင်းဗိတ်းမိုဝ်း;ဗွင်းယၢမ်းဂှိတ်းခေခမ်။

တွမ်း(၁၇)

ဂူခင်းဂူးဂေ့ခုံမီးလွင်းတၢင်းကပ်လွမ်းပင်းပိုင်ဂှိတ်းခေ၊လံးယူ၊။
သင်လံးလျးတင်းပိုခေ;မးခပ်;သုဂ်ယုင်းဂပ်းဂံ၊လွမ်းလွင်းတၢင်းလွတ်း
လီဝ်းလွင်းဂူခင်းခင်းဂှိုခင်းလွင်းဂှိုခင်းလွင်းကခပ်ဂပ်းသိုဝ်၊သွခင်ဂှိခင်း
ပးတင်းကခပ်ယၢဂှိုဝ်;သီင်ပိုခင်းလူ ဂှို;ပီခင်လွင်းလှိုဝ်းလင်ကခပ်
ကမ်၊မီးတရးခေခမ်။

တွမ်း(၁၈)

- (၁) တီးခင်းဗီခင်၊လိခင်ဝါခင်း;မိုင်းဂှပ်းခုံ၊ဂူခင်းဂူးဂေ့
မီးလွင်းတၢင်းခံ့သေယူ၊သပ်းဂျးလံးယူ၊။
- (၂) တီးခင်းဝါခင်း;မိုင်းဂှပ်းပးတၢင်းခွဂ်;မိုင်းလှိုဝ်းခေခမ်၊
ဂူခင်းဂူးဂေ့မီးလွင်းတၢင်းကွဂ်၊ဂျးလံးဗလးပွဂ်;ခပ်;
မးခိုခင်းလံးယူ၊။

တွမ်း(၁၉)

- (၁) ဂူခင်းဂူးဂေ့ တၢ၊တေပူခင်လွတ်းလွင်း;ခီ၊ခီဂ်းတီဂ်းတီင်
ခေခမ် မီးလွင်းတၢင်းတၢ၊တေ၊ယွခင်းဂျးပိုင်;ကိုင်၊
တၢင်၊မိုင်းလံးယူ၊။
- (၂) တင်းဗိတ်းကခပ်ကမ်၊ဂပ်းဂံ၊လွမ်းလွင်းပံးမိုင်းဗလး;ကခပ်
သခင်ခတ်းတေ၊လွင်းတၢင်းယိုင်းကါခင်းဂူလသမဂ်ခေခမ်
သင်ဝးလွင်းတၢင်းဂှိတ်းဗိတ်းကခပ်ဗတုမခင်းထုဂ်၊
ပိုတ်ဗိုလ်ကွဂ်မးခမ်တေကမ်၊ခွင်းပခင်လှိုတိုဝ်းလွမ်းလူလ်း;
လွင်းတၢင်းကခပ်လတ်းမးပးခိုင်ခေခမ်။

တွဲခင်း(၁၄)

- (၁) ဂူခင်းဂူးဂျေခန့် မီးလွင်းတောင်းရှုပ်ခါမ်၊ပီခမ်ဂူခင်းခင်းသေ
မိုင်းမိုင်းယူ။
- (၂) လွင်းကခမ်ရှပ်းပီခမ် ဂူခင်းခင်းမိုင်းခခမ်သင်ဝါး
ပိုခင်းတေဂှီတ်းလွင်းကမ်၊တရူးသေမူးဂှပ်းသိမ်းကပ်
ခခမ်ဂေးတေကမ်၊လံးလူး။

တွဲတ်း(၁၅)

- (၁) ပုခင်းတၢ၊လံးခလးယိင်းဗူးကခမ်ဗပုတူပ်ယပ်၊တေဗတ၊
ခေးဂှီခင်း၊တေဂှီတ်းပံးဂှပ်းဂူးလွမ်းဂခမ်ခခမ်တေကမ်၊မီး
လွင်းတောင်းခတ်းခွင်လူလ်းလွင်းလိုဝ်းခိုဝ်း၊ဝါခင်းမိုင်းခလး
လွင်းတောင်းကခမ်ခပ်ယမ်ဗေး၊သၢ၊မီးလွင်းတောင်းဂှပ်းဂူး
ဗတ၊ခေးဂှီခင်းလွမ်းဂခမ်လံးယူ။ခပ်လိုဝ်းခခ့်မိုဝ်းဗတ၊ပွဲး
ဂှပ်းဂူးခလးသင်၊ဗွင်းမိုဝ်းပီတ်းဂခမ်ခလးသင်၊တၢ၊တေ
လံးလွင်းလံးတောင်းမခင်းဂေးတေလံးဗီင်၊ပီင်းဂခမ်ယူ။
- (၂) လဝ်းမာပ်၊ခလးလဝ်းသါပ်ခပ်သင်ဝါး တင်းသွင်ဗှံာ
မီးဂင်လိုခိုဝ်ဂခမ်။မီးလွင်းတောင်းရှပ်းထိုင်မိုခမ်ဂခမ်
လင်၊တေလံးဂှပ်းဂူးလွမ်းဂခမ်။
- (၃) ခေးဂှီခင်းခန့်ပီခမ်ငပ်းဗတ၊ကခမ်ဗတုလွမ်းသဗေဝ
သေပီခမ်မူ၊ပီခမ်လုမ်းမူးခခမ်ခလး၊မီးလွင်းတောင်း
တၢ၊တေလံးရှပ်းခါမ်၊ကခမ်ဗံာ၊ဝါခင်းမိုင်းဂီတ်းခခ၊
တူလ်းလူလွမ်ပခမ်ယူ။

တွဲခင်း(၁၆)

- (၁) ခင်းဂူခင်းရှပ်းတင်းမူတ်းခန့် ဂျေလီပ်ဂေးလီ၊ဂှမ်းလွမ်း
ဂူခင်းတောင်း ခခမ်ဂေးလီ၊မီးလွင်းတောင်းပီခမ်လဝ်းခူဝ်း ခွင်ယူ။

(၇) နှင်းကဆင်ပီခင်နှင်းခွင်ဂှ်းခန့်၊ကဆင်ပိုခင်းဂှိုတ်းလွင်း
ကမ်၊မီးတရးသေ၊မးသိမ်းကပ်ဂျ၊ခေခန့်ဂေး
တေကမ်၊လံးလုး။

တွခင်း(၁၆)

ဂူခင်းဂူးဂေး မီးလွင်းတၢင်းဂူခန့်လံးလွတ်းလွတ်းလီဝ်းလီဝ်း
ယူ၊ပုခင်းတၢ၊လွင်းဗိတ်းလွင်းထုဂ်၊ဗလးလွင်းဂိုဝ်းလီခေပုယမ်ခေခ
ဂေးမီးလွင်းတၢင်းလီဝ်၊ဗဗလံးယူ။ သင်ဝးခွဲးပိခင်၊လီဝ်းလံး
ခံ့ခေပုယမ်ဗေ၊ သၢ၊ဂှိုဝ်းကမ်၊ခေခ ခွဲးသင်၊သွခင်ရွတ်းဂေးခေ
ဂေးလီဝ်ဂေးလီ၊ခွဲးကွခင်ဂခင်ဂှမ်၊ဂခင်သေရွတ်းဂေးတင်းမူ၊
တင်းလုမ်းဂေးလီ၊မီးလွင်းတၢင်းဂှိုတ်းလံးလွတ်းလွတ်းလီဝ်းလီဝ်းယူ။

တွခင်း(၁၈)

ဂူခင်းဂူးဂေး မီးလွင်းတၢင်းလွတ်းလီဝ်းဂူခန့်လံးယူ၊ဂှခင်ထိုင်
လိုဝ်းဂှိုဝ်ဂေး မွဂ်၊လၢတ်းခေခလံးယူ။မီးလွင်းတၢင်းဂူခင်ဂှခင်ထိုင်လံး
လွမ်းလုလုးကမ်၊မီးဂခင်ယၢဂှ်းကီးသင်၊လိုဝ်းသေခေခန့်ဗံ၊လွင်းခၢပ်၊
မိ၊တီ၊ယၢ၊ပေးပးလုခွဲးလီဝ်းဂှိုခင်းခွဲးဂျ၊ခၢပ်၊လိုဝ်းခေခန့်ဂေး
မီးလွင်းတၢင်းဂှိုတ်းလံးယူ။

တွခင်း(၂၀)

(၁) ဂူခင်းဂူးဂေးမီးလွင်းတၢင်းလွတ်းလီဝ်း တၢ၊တေ
ဗတ၊တင်း ဗွတ်းမူ၊လုမ်းဗလး မီးလွင်းလူတုမ်
ဂခင်လံးဂတ်းဂတ်း ယီခင်ယီခင်ယူ။

(?) တၢ၊တေခဝ်းပးခင်းမူ၊လုမ်းခံ့၊ တေကမ်၊လံး၊
ဂမ်ဂိခင်းဗ်သေ ဂွင်ခဝ်းခင်းမူ၊လုမ်း။

တွမ်း(၇၁)

- (၁) တီးလူင်ပွင်လိုင်းခင်းမိုင်းဂှ်းဂေးယဝ် ကမ်၊ခေခင်တီး
ဗူးတၢင်တူဝ် ကမ်ဂှ်း လိုက်တင်၊ဝံလူလ်း
လွတ်းလွတ်းလီဝ်းလီဝ်းဂေးယဝ်၊ဂုခင်း ရူးဂေးမီးလွင်း
တၢင်းတၢ၊တေခဝ်းပးသေခိုင်ပွင်လွမ်းလံးယူ။
- (၂) ဂုခင်းရူးဂေးမီးလွင်းတၢင်းတၢ၊တေဂုဝ်ဂှ်တီးဂါခမ်မိုင်းလံး
မိုခ် ဂခမ်ယူ။
- (၃) ကၢမ်းခေတ်း(ကၢ၊ခေ၊)လူင်ပွင်လိုင်းခံ့ ငင်းခေတ၊မခင်း
တေလံးဂှ်တီး လူလ်းဂၢင်လုံဂုခင်းတၢခင်းဂုခင်းမိုင်းဂုလ်း။
ဂုခင်းရူးဂေး မီးလွင်းတၢင်းတၢ၊တေသ့၊ဝ်ဂၢင်လုံ
မိုခ်ဂခမ်မိုင်းတေသ့၊ဝ်ဂၢင်လုံလူလ်းလွင်းလဝ်ပိုဝ်းဝ်။
ကမ်၊ခေခင်သ့လူလ်းလွင်းတၢင်းလွတ်းလီဝ်းခေလးသင်၊
ဗွင်းယၢမ်းပိုခင်းဂိမ်းဝ်ဂၢင်လုံမိုင်းလုံ တေလံးတွတ်း
ဝ်ဂၢင်လုံသေမွန်၊လၢတ်းခေ။

တွမ်း(၇၇)

ဂုခင်းရူးဂေး မီးလွင်းတၢင်းခဝ်းဝီခမ်ဂုခင်းခင်းမူ၊လုမ်းသေ
မီးလွင်းတၢင်း တၢ၊တေလံးဂှ်ဂၢင်ပုခင်းတၢ၊လူဝ်းပခမ်လံးယူ၊
လွတ်းဗေးခေလးမီးလွင်းတၢင်းလွတ်းလီဝ်းဂတ်းယီခမ်ခေခံ့ယူ၊
သမ်မီးလွင်းတၢင်းတၢ၊တေဂွမ်းဂှ်တီးသၢင်းလွင်းဂါခမ်လွမ်း
ပုခင်းလွင်းယူ၊သဝ်းဂုခင်းရူးမိုင်းမိုင်းခေလးလွမ်းလူလ်းပိုင်ဂုခင်းဂှ်း
လွင်းယီခမ်၊ခေ၊လွင်းပံးမန်မီးလိုင်ခေခံ့ယူ။

တွဲခန်း(၇၈)

- (၁) ဂူခန်းဂူးဂျေ မီးလွင်းတၢ၊တေလိုဂ်းဂှီတ်းဂါခင်လံးလွတ်းလွတ်းလိပ်းလိပ်းယူ၊။ တီးဂါခင်ကခင်မီးလွင်းးဃီင်၊ပိင်းဗလးဂှီတ်းလွမ်းလွင်းးတၢင်းထုဂ်၊မိခင်းခခေခသမ့်တေလံးလွင်းးတၢင်းဂှီတ်းခေယၤ၊ဂှီတ်းပီခင်ဂူခန်းကမ်၊မီးဂါခင်မီး ငါမ်းခခေခ။
- (၂) ပုခင်းတၢ၊ဂူးဂျေပေးဝးလွင်းဂါခင်ကခင်လံးဂှီတ်းဂျေးဂှီတ်းဂါခင်ခခေခဂူးမခင်းဂျေးတေလံးပီခင်းဂါခင်တေကမ်၊လံးမီးလွင်းပီဂ်၊ပိုင်၊သင်ဂခင်။
- (၈) ပုခင်းတၢ၊ဂူခင်းဂှီတ်းဂါခင်ဂူးဂျေခခေခမီးလွင်းတၢင်းတေလံးဂှပ်ကပ်ဂူးဂှီင်းဂှီင်းပေးခိုင်၊တၢခင်၊ဗလးထုဂ်၊မိင်းလွမ်းလပ်းဂပ်၊ဗလး၊ ဂူခင်းခခေခ ဂှီခင်းလပ်းဂပ်၊ ဂှီပေးမီးသရေ၊ခေးတၢ၊၊သင်ဝးလူဝ်၊ထီင်းခခေခမီးလွင်းတၢ၊တေလံးဂှပ်ကပ်လွင်းတၢင်းဂမ့်ထီမ်တီးမူ၊လုမ်းဂှီတ်း၊ခေတူလ်းလူလွမ်ပခင်ဂူခင်းယူ။
- (၈) ပုခင်းတၢ၊တေဂှီတ်း၊ခေပံးမဂ်းမီးလပ်းဂပ်၊ခခေခမီးလွင်းတၢင်းတၢ၊တေဃွတ်းမူ၊လုမ်းဂူခင်းဂှီတ်းဂါခင်သမဂ်ဂဗလး၊ ခပ်းဂှီမ်းခိုင်ပွင်လွမ်းလံးယူ။

တွဲခန်း(၇၉)

ဂူခင်းဂူးဂျေ မီးလွင်းတၢင်းတၢ၊တေဂှပ်ခါမ်၊လံးလွင်းဂါခင်ကခင်လံးမဂ်းမခင်းတိပ်းတတ်းဝံတၢင်းခါင်းယၢမ်းမခင်းဗလးသင်၊ ဝိုင်ခင်းဂှီပ်လိုင် ဗလးသင်၊သမ့်ပးတၢင်းဝါခင်းလိုဝ်းဗလး၊ခွာင့်ကခင်လိုဝ်းဂါခင် လိုဝ်းခခေခယူ။

တွဲခန်း(၇၉)

- (၁) ဂူခင်းဂှပ်းဂူးဂျေခခေခမီးလွင်းတၢင်းတၢ၊တေလံး

လိမ်ချင်းခင်း;ချင်းဝံ၊တောင်းဂိခင်တောင်းယမ့်၊တီးယူ၊
ဧလး;ပံးယူ၊လီပုခင်း; တၢ၊တူင်ကင်းဂပ်၊ဧလး;တောင်းဂွိုခင်း
ရှုံးပေးရမ်း၊လုမ်း၊ဧလး;ယူ၊စွၢ၊ဂတ်း ဂတ်းယီခင်ယီခင်
လံးယူ။လှိုင်သေခန့်သင်တၢ;ပီခင်ဂူခင်းကမ်၊မီးဂါ ခင်၊
ပံးယူ၊လီဂေး;ယုင်း;ယွမ်း;ကမ်၊မီးရှိုင်းတၢ၊ဂိုတ်းပီခင်လံး၊
သမ့်ပီခင်ဧမးမံး;ကၢ၊ယုဂေး;ဧဂ၊ထပ်း;သေကမ်၊ဂၢ
လီင့်တွင့်လံး;ခခေခေ၊သင်ပီခင်လှိုင်ခန့် ပုခင်း;တၢ၊လူင်;ပခင်
ခပ်တေယူ၊စွၢ၊လံး;ရှုံး;မီးလွင်း;ရမ်း၊လုမ်း၊ခခေခေမီးလွင်း;
တောင်းတၢ၊တေလံး;ဂုပ့်လွင်း;တောင်းဂမ့်ထီမ်ယူ။

(?) ဧမး;လုင်း;ကွခင်၊ဧလး;လုင်း;ကွခင်၊ခိုင်;ခီခင်းထုဂ်၊လီ
လံး;ဂုပ့်ကပ်လွင်း;တောင်းဂမ့်ထီမ်ဧလး;ကခင်တူလုင်းလူ
လွမ်ပခင်ခခေခေပီခင်လွင်း;ယှံ့။လုင်း;ကွခင်၊ကခင်ဂိုတ်၊မၢး
တီး;ဧမး;လုင်း;ကွခင်၊ကခင်လံး;ဂုပ့်ဂူး;လွမ်း;ပိုင်ဂူခင်းဂေး;
ယဝ်ကမ်၊လံး;ဂုပ့်ဂူး;လှိုင်ခင်၊ပင်း;ပိုင်ပိုင်ခင်း;သေဂိုတ်၊မၢး
ဂေး;ယဝ်လုင်း;ကွခင်ဂေး;ခခေခေမီးလွင်း;တောင်းတေလံး;
ဂုပ့်ကပ်လွင်း;ဂိုတ်၊ဧခတူလုင်းလူလွမ်ခခေခေမိုခင်ဂခင်ယူ။

တွခင်း;(၇၅)

(၁) ဇံ၊ပံး;ပိုင်၊လု၊ဂူ၊ဂေး;မီးလွင်း;တောင်းလူင်၊သွခင်မၢး
ဧတ၊လိမ်ကခင်း;လွမ်း;လူလုင်း;ကမ်၊လူင်၊သီင်;ဂၢး;ခခခင်၊
ကခင်ငပ်;ခန့်တိုခင်းကမ်၊သွခင်ကမ်၊ လံး;ပုခင်း;တၢ၊ဂၢလီင့်
တွင့်လံး;ပံး;ပိုင်၊လု၊ဇံ၊လှိုင်ခိုင်;လၢဂ်; ခိုင်;မိုင်း လှိုင်း;ခခခင်
ဧတတူလုင်းတီး;လွင်း;တောင်းဂျူခီခင်၊လိဂ်;သေမီးလွင်း;
တောင်း တၢ၊တေလံး;မိုခင်ဂခင်။

(?) ပိုင်၊လု၊ခန့်ပီခင်ပုခင်း;တၢ၊ဂူခင်း;ဂုင်း;တေမီး;ခခေခေဂတ်
တောင်း;ခီခင်၊တီမ်ထူခင်း;ယှိုင်း;ခခခင်း;ရှုံး;ဂူလင်း;ခင်း;ခွင်၊

ဂူခင်းရှူးမီးလွင်းတၢင်းလွတ်းလိပ်းဂတ်းယီခင်ဗလးတၢ၊
တေခိုခင်းယံ၊မို့၊သုင်သေကမ်၊ဂးပးတၢင်းလွင်း
လိုဝ်ခိုဝ်းဗေ၊သၢ၊ဗလးလွင်းတၢင်းယုမ်၊ယမ်၊လူဝ်မေ
ပွင်၊လှို၊မီးတၢင်းယိုခင်သီးသေ၊သမ့်မီးလွင်းတၢင်း
ရှုဂ်ရှုမ်လူမ်းပိင်းဂခင်၊တေလံးသိမ်းဝံလွင်းတၢင်း
ဂတ်းယီခင်ခံဝီခင်လွင်းရှိုတ်းသၢင်းဂူလသမဂ်ဂယဝ်။

(၈) ပေးဗမးခံမီးလွင်းတၢင်းတၢ၊တေရှိုခင်းရှူးလုဂ်းလၢင်း
လဝ်းဂဝ်၊မေလှိုဂ်းဂှၢသ့ခင်ရှိုခင်းပိင်၊လှၢ၊။

တွခင်း(၇၇)

(၁) ဂူခင်းရှူးဂေးမီးလွင်းတၢင်းလွတ်းလိပ်းခပ်းလုမ်း
လွင်းယီခင်၊ဗငးဗလး တင်းဗေ၊ပံးမွခင်းသေ
ခပ်းပးရှိုတ်းသၢင်းလွမ်းလံးယူ၊ဗွခင်းလီ
ဗေ၊တိဂ်ပၢခင်၊ခမ်ဂေးမီးလွင်းတၢင်းတၢ၊တေ
လံးရှုဂ်ကပ်ဗခိင်၊ဗခိင်၊ပိင်းပိင်းဂခင်ယူ။

(၂) လွင်းဗေ၊ပိင်၊လှၢ၊တိဂ်ပၢခင်၊ဂေးယဝ်၊ဗေ၊
လိဂ်းလံးဗလးပံးမွခင်းဂေးယဝ်၊ကခင်ကပ်
တင်းဂူခင်ခွပ်းတူဝ်လဝ်းဂဝ်၊ရှိုတ်းပီခင်မးခေခင်
ဗွခင်းလီကခင်တူဝ်လဝ်းဂဝ်၊လံးရှုဂ်ကပ်ခေခင်
မီးလွင်းတၢင်းဂိတ်၊ဗခ၊လံးယူ။

တွခင်း(၇၈)

လွမ်းခေင်၊ခေးပိုခင်ခၢပ်၊မွဂ်းလၢတ်းခေပိုပုခင်းတၢ၊
တေလံးလွင်းလံးတၢင်းဗလး၊လံးလွင်းတၢင်းလွတ်းလိပ်းတိမ်ထူခင်း
ရှူးပေးဗခေခေမ့်ခေခေ တူဝ်မခင်းလံးခေခင်လွမ်းလူလုဂ်းလွင်းပိုင်ဂူခင်း
ရှပ်းမီးလွင်းတၢင်းဂပ်းသိုဝ်၊လူး ဂူခင်းရှူးခိုင်းခိုင်းလံးယူ။

တွဲခန်း(၇၈)

- (၁) လွင်းတောင်းဂျူနီခမ်းဂူခန်းရှမ်းဂူးဂေးခန့်လွင်လံး
 ဧခလံးတီးတူင်၊ပူင်းဂူခန်းရှမ်းလံးလိမ်ထူခမ်း
 ခန့်ခလးလံးဝူးမီးပုခမ်းဖွခမ်းခိုင်ပိုင်ဂူခန်း ရှမ်းယူ။
- (၇) မိုဝ်းရှမ်းလွင်တိုဝ်းလွင်းတောင်းလွတ်းလိမ်းခလး
 လွင်းတောင်းကခန်ရှမ်းလံးခခန်လှင်၊လံးမမ်း
 မခမ်းခလးခပုယမ် ပူးလွင်းတောင်းလွတ်းလိမ်း
 ပိုခမ်းခလးသင်၊လွင်းခခိုင်၊ပိင်း၊လွင်းဂတ်းယီခခ်
 သု၊ယု၊လွင်းတောင်းတု၊မမ်းမီး လှင်၊ထီမ်
 ပခခ်ထီင်း၊တီး၊မုဂ်၊လုမ်းတီး၊မုဂ်၊ခရေ၊လီ၊ခလးသင်၊
 မီးလွင်းတောင်းလွင်တိုဝ်းလွမ်းခခင်၊ပမ်းပိုင်ကခခ်
 မမ်းမခမ်းဝိုခခခ်လံးယူ။
- (၈) လွင်းတောင်းလွတ်းလိမ်းခလးလွင်းကခန်ဝူးမူး
 လိုဝ်းခခခ်၊ကခမ်၊ဝူးဝီခခ်လွင်းသင်ဂေးယဝ်
 တေကခမ်၊လံးသခခ်ခတ်းတေး၊တောင်းယိုင်းကခခ်း ဂူလသမဂ်ဂ။

တွဲခန်း(၈၀)

ပုခမ်းတု၊ဝါခမ်းမိုင်း၊မိုင်းခခိုင်၊ဂေးလီ၊တု၊ လုမ်းခခိုင်၊ဂေးလီ၊
 တု၊ဂေးလိပ်ဂေးလီ ကခခ်ပူးခခ်းခေးပိုခခ်ခခပ်၊ပုခမ်းတု၊လံးလွင်း
 လံးတောင်းခလးတင်းလွတ်းလိမ်းခခခ် ခခ်းခေးပိုခခ်ခခပ်၊သေခေး
 ခေးတေကခမ်၊လံးဂီဝ်းကပ်တီးပွင်၊(ကထိမ်းခပ၊) ကခခ်ဝူးမီးတောင်း
 ယိုင်းကခခ်းတု၊ဂီတ်းဂွီးလူလိပ်ခလးခခပ် ပူးခခ်းကခခ်ဂီတ်းသေလိုဝ်
 သေလွင်း၊ကခမ်၊ခခခ်တူင်လပ်းဂပ်၊မီး လွင်းတောင်းတု၊တေဂီတ်းလံး
 ကခခ်ဝူးခခခ်ယဝ်။

